

TEKSTBRONNEN OVER DE GRIEKEN

Archimedes: Over het heelal

ca. 250 vC

Het heelal is de naam die door het merendeel van de astronomen gegeven wordt aan de sfeer waarvan het middelpunt gelegen is in het middenpunt van de aarde. Aristarchus van Samos heeft in zijn geschriften bepaalde hypothesen verdedigd die zouden aantonen dat het Heelal veel groter is dan men tot nu toe heeft geleerd. Hij veronderstelt dat de vaste sterren en de zon onbeweeglijk blijven, en dat de aarde cirkelvormig wentelt rond de zon, die dus in het midden van de kringloop der aarde is gelegen, maar het is duidelijk dat dit onmogelijk is.

Uit: J. Demey e.a., Geschiedenis in documenten (Amsterdam 1974), blz. 37.

1. Uit deze bron blijkt, dat
  - Volgens Archimedes de zon het centrum van van het heelal is.
  - Volgens Archimedes de aarde het centrum van van het heelal is.
  - Volgens Aristarchus de zon het centrum van van het heelal is.
  - Volgens Aristarchus de aarde het centrum van van het heelal is.

2. Over welke discussie tussen astronomen gaat de bron?

Herakles en de stier van Kreta

Op Kreta huisde in die tijd een wilde stier, die Poseidon had gezonden om op het eiland vreselijke verwoestingen aan te richten. Er was nog niemand gevonden, sterk genoeg om hem te durven bestrijden.

Eurystheus beval nu Herakles dit ondieer vast te binden en naar Argos te brengen. Hij begaf zich onverwijld op een schip naar Kreta en verzocht koning Minos om zijn toestemming. Deze was over zijn aanbod zeer verblijd en hielp de held zelfs om het ondieer te vangen. Met zijn goddelijke heldenkracht wist Herakles het zozeer aan banden te leggen, dat hij van het monster een gewillig rijdier maakte, dat hem gedwee over berg en dal, ja zelfs door het water van Kreta naar koning Eurystheus droeg. Aldus werd het zevende werk voltooid.

Uit: Gustav Schwab, Griekse mythen en sagen.

1. Het verhaal van Herakles en de stier van Kreta is een:
  - Sage
  - Mythe
  - Legende
2. Welke genoemde namen in deze bron zijn goden en welke mensen?

Odysseus bedenkt de list van het paard van Troje

Geen der helden wist een middel te bedenken, hoe men met een list een einde aan de oorlog zou kunnen maken. Eindelijk kreeg de sluwe Odysseus de verlossende inval. 'Laten wij een reusachtig groot paard bouwen, in het lichaam waarvan onze edelste helden zich verbergen moeten. Door een schijnbare aftocht zullen de Trojanen zich uit de stad laten lokken.'

De vindingrijke held had zijn plan tot in alle bijzonderheden uitgedacht. Een moedige man, die bij de vijand nog onbekend was, moest achterblijven, zich voor een vluchteling uitgeven en de Trojanen het gelogen sprookje vertellen, dat hij voor het misdadig geweld der Archaïers was gevlucht: Om een gelukkige terugtocht van de goden te verkrijgen hadden zij hem willen slachtofferen. En zodra hij het wantrouwen der Trojanen zou hebben overwonnen, moest hij gedaan zien te krijgen, dat zij het houten paard binnen de muren van hun stad zouden slepen.

Uit: Gustav Schwab, Griekse mythen en sagen (1962), 170.

1. Het verhaal van Odysseus is een:
  - Sage
  - Mythe
  - Legende
2. Leg uit hoe de Trojanen overtuigd werden om het houten paard naar de stad Troje te slepen.

Tantaluskwelling

De maat van de wandaden is nu vol, riep Zeus in goddelijke toorn uit en wierp de misdadiger in de Tartaros. Een vreselijke kwelling werd hem tot straf en anderen tot afschrik opgelegd: hij moest midden in een vijver staan, waarin de golfjes om zijn kin speelden. Toch moest hij een onuitstaanbare dorst lijden, want hij kon het water, dat hem van zo nabij lokte, nooit bereiken. Zo vaak hij zich namelijk voorover boog om te drinken, werd de vijver droog. Het water was plotseling in de donkere bodem verdwenen, die voor zijn voeten zichtbaar werd, alsof een boze geest de plas had drooggemaakt.

Aan de dorst paarde zich een pijnigende honger, die hem schier van zijn verstand beroofde. En daarbij hingen vlak boven zijn hoofd de kostelijkste vruchten aan hun takken. Peren en appels, vijgen en olijven lokten hem met al hun pracht, maar wanneer de ellendige, door razende honger gekweld, zijn handen uitstreekte om ze te grijpen, joeg een stormwind plotseling de twijgen omhoog en bracht ze ver buiten zijn bereik.

Brandende dorst en folterende honger – en daarbij kwam nog de gestadige angst voor het armzalige leven: recht boven zijn hoofd hing een geweldig rotsblok in de lucht, dat voortdurend op hem dreigde neer te vallen en hem te verpletteren!

Aldus straffe de toorn der goden de snode Tantalus, die het had gewaagd de hun toekomende eerbied aan hen te onthouden en hen tot iets verachtelijks te brengen, met een drievoudige, oneindige kwelling in de onderwereld.

Uit: Gustav Schwab, Griekse mythen en sagen.

1. Het verhaal van de Tantaluskwelling is een:

- Sage
- Mythe
- Legende

2. Waarom werd Tartalus gestraft?

3. Beschrijf de straf, die Tartalus kreeg.